

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom trstu naše stvari, a nezloga sve pokvari“ Nar. Posl.

Pređplata s poštarinom stoji 2 for. godišnje samo 1 for. 1/2. U slučaju godišnj. Razmjerno 1 for., a seljaka 50 novč. za godišnje. Izvan Carovnjice poštarina. Gdje se najdo najmanje 8 seljaka to su 40 novč. da im list šalje svim ukupno pod jednim zarotom i imenom, davat ćemo 70 novč. na godinu svakomu. Novec se šalje kroz poštarsku. Razmjerno: Izvan Carovnjice i najbližu Poštu valja jasno označiti. Komu list nekođe na vrijeme, neka to javi odpravništva u otvorena pismu, za koje se neplata nikakva poštarina, napisat izvana *Reklamacija*. Tho list prima i drži, ako je pošten, ga i plata.

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

UREDNIŠTVO I ODPRAVNIŠTVO

nalaze se

Tipografski Pigei di C. Anelli, via della Zorla, N. 7.

Pisma se šalju platjeno poštarine. Vlasti, dopisi i drugi spisi štampaju se ti u cijelosti ili u izradi, namo prama svojoj trijednosti i smotra ogora Lista. Ne podiplani se dopisi nepotrebnosti. O obna. napudanja i isto sakromne stvari nenalaze mjesta u ovom listu. P. obena se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 40 novč. a svaki redak svako 5 novč. ili u slučaju opotovanja po što se pogoda oglasnik i odpravništvo. Dopisi so nerazaju. Uredništvo i odpravništvo, osim izvanrednih slučajevah, nedopisuju, nego putem svoje Listarice.

Mojim biračem

I ostalomu pučanstvu izbornih kotaraka istočne Istre.

Prigodni mojega putovanja u Beč, svrnuv se u Vaše krajeve, da Vas posjetim, izvolute me odlikovati tolikim i tako srdačnim dočekivanjem, kakvu se nisam nikad nadao.

Na koncu tog putovanja dužnost mi nalaže, zahvaliti Vam što srdačnije na ljubavi, koju ste mi tom prigodom izkazali.

Budite pako uvjereni, da ću svakom prilikom nastojati biti sve to dostojnijim povjerenja, što ste ga u mene postavili.

Primite najsrdačniji pozdrav od Vašeg

U Trstu 30. rujna 1879.

zahvalnog zastupnika
Dr. Dinka Vitezića.

Dogadjaji u Kastvu.

Toliko se toga dogadja u Kastvu, da bi tim trebalo svaki put naš list napunjavati. Da budemo čim kraći, spomenuti ćemo samo nekoje činjenice, koje nam se odane javljaju.

Lječnik je prošio kod zastupstva povišenje svojih dnevnica. Zastupstvo

je odbilo. Lječnik rekurira na zem. odbor. Zemaljski kapelan Vidulich šalje u Kastav poruku, da se pogodba učinjena među lječnikom i Simzigom, različita od one uspostavljene po zastupstvu, bezvrijetno potvrdi. To se još nije nigdje dogodilo za naše pameti. Lječniku je nekako nemilo. Da se sprema. Sretan put, a drugomu prazno mjesto.

Jur duže vremena imadu u Kastvu c. kr. šumskog komisara Teppera, koji je ujedno občinski šumar. Rodio se je Čeh, a da čuti i radi onako, kako mnogi njegov zemljak, kad dodje u koju hrvatsku zemlju, ne kao brat nego kao protivnik. Tko je bio, koji je kod posljednjih izborah radio proti narodnomu kandidatu, to da je bio i Tepper, te sa Simzigom i Kuderom sačinjavao krasnu trolistnu deteljnu. Tko je bio, koji je glasovao za našega odmetnika dra. Vidulich-a, to da je bio također Čeh Tepper. Nego pustimo ga s te strane. Vidjimo, što radi kao občinski činovnik. Dvije pritužbe učinjene proti njemu najbolje će to razjasniti.

Čeo desetoga ovoga mjeseca učinilo je nekoliko občinskih zastupnikah pritužbu kod visokoga namjestništva, što je g. Tepper nakon jedanaest danah, što je dražba razpisana bila, a nakon dva tri što je doznala u nekih dijelovih občine prodao bez jednoga občinskoga zastupnika nekoliko drva u Lisinu za 500 for. 75 novč., procienuv jih prije za 180 for. (a čuli smo, da bi se bilo moglo i 1000 for. dobiti), i što nije osam danah posle prodaje nikakva zapisnika prodaje občinskome glavarstvu izručio. Odgovora na pritužbu još nejma.

Drugu pritožbu učinilo je isto nekoliko obč. zastupnikah kod samoga glavarstva. Blaga uspomene Simzig bio je prodao u istoj Lisini nekoliko drva trgovcem iz Bisterca. Ljudi, koji se razumiju u drva sude po toj prodaji, da se Simzig u takvu trgovinu razumio nije. Bistrani sjeku. Občinski zastupnici dočuli, da svakako sjeku. Isli u sumu, da se osvjeodoče. Vratili se skoro osvjeodočeni, da će se Lisina u desetak godinah izsjeci, bude li se onako „vandalstički“ sjeklo, kako se sjee. Šumskih stražarah našli su samo onuda, gdje bi mogao koji domaći štogod posjeći, a nigdje nije bilo nijednoga gdje tudjinci sjeku. Kako će stvar svršiti, neznamo.

G. Kuder bio je poslan za prijašnjega zastupstva kao likvidator radi nesposobnosti istoga zastupstva sa 100 for. mjes. plaće. I pod Simzigom ostao je u občinskoj službi. I posle Simziga ostao je u uredu. I danas sjedi. A kako nam pišu, nezna se, nit po kojih pisvih, nit po kojem zakonu. Junta da ga osobito preporuča. Kapetanat da drži ga još veće. Glavar da se je zatrubio u njega i da nekako misli da bi bez njega teško poslove obavljao. Ali svi će se morati najzad pokoriti zakonu potvrđjenu od Nj. Veličanstva. Taj zakon jest §. 31. obč. reda, koji kaže, da ima občinski zastupstvo pravo ustanovljati službe, upredjeljivati plaće i imenovati činovnike. Za taj zakon da znadu svjestni zastupnici. Oni da su ga htjeli uporabiti na Kudara jur pri posljednjoj občinskoj sjednici. Nije jim se dopustilo. Preneslo se je na buduću sjednicu. Sad da mora proti volji koga mu drago, a za volju

zakona doći stvar na dnevni red. I sam glavar da se odlučio na to. Svjestni zastupnici znati će učiniti svoju.

I pesto drugo da se očekiva od njihove svjesti i ljubavi do samih sebe. Kod posljednje sjednice, da su odlučili uzeti privremeno obč. geometra. Gosp. kapelan da im je napomenuo nekoga Predonzana. Talijan je to, neznanjući hrvatski; čovjek, koji da skoro osvjeodo bitu dugo u društvu naših ljudi, a da se neopsvadi s njimi rad svojih političnih težnjah. Čovjek je to, koji da je jur bunio noćni mir sa nesramnim pjesmami pod okni čestitih kastavskih djevojčicah. Zastupnici da ga nisu htjeli, jer nezna hrvatski, i rekli, da mora geometar znati hrvatski. Dva tri dana za tim, da je glavarstvo valjda od nekoga nagovoreno, Predonzana za geometra proti odluci zastupstva uzelo. Tako da je bilo jur prije sjednice odlučeno. Dapače da se čini, da je radi Predonzana bila ustrojena služba geometra. Svjestni zastupnici da neće dopustiti, da se tako njihove odluke tlače. Oni da ga neće potvrditi. Oni će učiniti, da ga za ovaj mjesec plate oni, koji su ga uzeli, i nastojati, da geometra dobe, koji će bit onakav, kakva oni žele.

I tim budi za ovaj put dosta tih neugodnih dogadjajah iz Kastva.

**HRVATSKOJ MLADEŽI
DALMACIJE I ISTRE.**

Nastaje prva skolska godina iza previšnjega rješnja od 25 listopada 1878 kojim je, hvala osobito našemu

HRVATSKE NARODNE PJESME IZ ISTRE.

CLIV.

I nevirna divojke — velika j' grihota.

(iz Volokaga).

Umjetna pjesma po svoj prilici dobro poznatoga pokoj. Celijska kćerulna.

Želim potužiti — neviru ljubavi
Sunu i miscu — i zelenoj travi,
Jer ju j' oskrnula — lipa Andrijana,
Koja veranica — meni bi udana. —
Jedan dan na putu — ugledam lipotu,
Vas sam se izmenil — i ostal u potu,
Jere me ustrijli — s oči od ljubavi,
I tako čovika — na ništa napravi,
Jutro dan opeta — kada je hodila,
Iz vrta rožicu — u ruki nosila,
Opet me ustrijli — od peto do glave,
Sam joj se poklonil — do zelene trave.
Z ustima od raja — je mi zahvalila
Z mećom od ljubavi, — srdce mi ranila,
Rožicu tulipan — mi je darovala,
I sve toge tako — mlada mi j' oprala.
Pital sam slobodu — na stan njejin priti
Za oca i majku — draga izprošiti.
Velo ljubezivo — je mi zahvalila,
Ključ srca moga — je mi naklonila.
Na večer sam došal — u njej stan predragi,
Kada jesam našal — srdce od ljubavi.
Njoj sam ja daroval — moj prstan od zlata,
A oca i majki — miramu od vrata,
Za viru ljubavi, — ako bi dostojan

Biti njoj veran — do smrti gospodar
Desnu svoju ruku — mi je priklonila
I starica majka — je nas prekrizila.
Eto mene sada — sužnja okovana,
Mlada Andrijana — prez novac prodana.
Na njoj i od mene — sve što joj je drago,
Kad sam ja predobil — prvo valo blago.
Al kako ja moram — sada odlaziti,
Tebe, moj bisera, — mi je ostaviti,
Neću moć podniti — daleko vremena,
Ostat će od mene — za urik spomena.
Teško razdijeljni — da j' bilo gledati,
Srdce kamenito — moralo j' plakati,
Meso odi kosi — kako se razdili,
A duša odlazi — da telo umiri.
Nija drugo voće — moram odlažiti,
Pusti mi se, dušo, — jedneć ogarčiti,
Bušac ljubeznivi, — ki ti sada darvam,
Za poruku vire — tebi ga ostarijam.
Ostaj mi ti z bogom, — vilo plemenita,
Ti si moja radost — i velika dikta.
Ufani se u kratko — natrag povratiti,
Zgovora ne pridaj — nemogu podniti,
Jere vas umoren — suzicam prolivam,
Gledajuć lipotu, — kako mi zamira,
Moram ja ostati — i nju uživati,
Ali od žalosti — ja prija umriti.
Oganj od ljubavi — sta se užigati
Na njejno lice — suza prolivati,
Koje jesu mladu — živu učiniti,
Sva njega nutarja — meni su odkrile.
Oči otvarajuć — razgleda me s njima,

Ustano se živa — pade na kolina,
Njenoj hudoj muki — nigda nebi para,
Teško uzdišući — ovdj izgovara:
„Kada nije drugo, — milo dobro moje,
Morao odlaziti suprot mojoj volje,
Jurvo hodi z bogom — tu čašu popiti,
Al' tako živiti, — al' ov čas umriti.“
„S tobom, dušo moja, — usrid srca moga,
U komu pribivaš — do časa skrajnoga,
Napokon odlazim — na daleke strane
Spomeni od tebe — bit to moje rane!“
Kad sam ja prohajal — u dnevu i noći,
Zuhko moje srdce — zaplakane oči,
Nigde nimaam mira — nikaka pokoja,
Sve to čien tebe, — draga dušo moja.
Ne more bit drugo — moram se vratiti,
Ali kako prija — dušu izpustiti,
Pak nevidit majke, — brata, ni sestrice
Niti tebe, draga — moja veranice. —
Kad sam natrag došal — nemogu te naći,
Suzi prolivajuć — idem tvojoj majki.
Nitko me nepita — uzrok moga bica
Hrana moja biše — otrovana pića.
Kada sam to našal — i pozdravil lipo
Niti me negledaš — nego jadnovito.
Stal sam te pitati — ka j' moja grihota,
Da me j' odvrtila — ljubavi dobrota?
Strašno odgovaraš, — da me već nepoznaš,
Tvoje lipo srdce — drugi da nahaja,
Da moram odkrocut — kudgod mi je drago,
Jer da se j' promenil — moj biser drugamo.
Tako odpuštiti — nije već moguće,

Nego mi ukazi — vrata tvoje kuće,
S kih ću odlaziti — od danas do vika,
Nigdar ja već znati — neću za čovika.
Na ta govorenja — srdce joj omrzlo,
Moja duša stela — da odlazi brzo,
Vindar ja upitah — stanje takva zgoda.
Neće govoriti — nikaka razloga.
Moram odlaziti — u planinu goru
I s njom ću plakati — divojke neviru.
Plačem i tugujem — kudgodar prohajam
Nikako nitbe — nigder nenahajam,
Telo mi propada, pamet zapušajam,
A rad Andrijane — srdce mi boluje.
Stausom zazivati Mariju Divicu,
Vidim letujuć — meni pastircu,
Koja me j' začela — lipo spičevati,
Uzrok moga bica — zač se zapušćati?
Njoj sam izpovidal — uzrok od ljubavi,
Da me Andrijana — to učinit spravi,
Ka mi j' viru dala — pak ju j' prekršila
Priz moje krivnje — već njeja j' bila.
Dobra pastirica — stala je plakati
Ljubezivo mlada — od meno pitala,
Da bin otel jedan — listak napisati,
Da ga ona hoće — Andrijani dati
I njoj ukazati — Eđuarda stanje
U crnoj planini — mrklo probivanje.
Ako nebi tvrja — od kamena bopila,
Da ju oće smutit — ta moja spomena.
Pišćući suzami — ovo izgovara:

(Drugi put dalje).

kralju, olahkoćen prelazak iz hrvatskog sveučilišta na cisalajnske i obratno, a to najviše u korist Dalmatinskoj i Istarskoj mladeži. Po gore pomenutome previšnjem rješenju i po naredbi c. k. ministra za bogoslovje i nastavu od 30 listopada 1878. br. 17288, mogu pravnici Dalmatinski i Istarski pravoslavljano polaziti sve nauke pravoslovne na juridičkome fakultetu hrvatskoga sveučilišta i uspješno položiti prvi državni izpit, dočim drugi i treći, hoće li se namjestiti kao činovnici u svome zavčaju, imaju ih položiti pred izpitnim povjerenstvom svoje zemlje. Uz to neka nezaborave pravnici Dalmatinski i Istarski da je kralj dozvolio: „da se postojeće za Dalmaciju i Istru stipendije državne mogu podijeliti i onim slušaocem iz rečenih zemaljah, koji svoje nauke na Zagrebačkome sveučilištu nastavljaju, nu pri svakom pojedinom podijeljenju ima se izhoditi privola ministarstva za bogoslovje i nastavu.“ Takvo privođenje nebi bilo uzkratilo ministarstvo Stremayerovo, a puno manje će ga uzkratiti Taaffeovo. Što se tiče djakah slozofičkoga fakulteta, u istoj ministarskoj naredbi spomenuto je, da djaci Dalmacije i Istre, koji bi htjeli učiteljstvo obaviti u svome zavčaju, mogu dvije godine polaziti hrvatsko sveučilište, a jednu na Austrijskih sveučilištih, kod kojih imaju i položiti dočtjene izpite.

Bila koja god politička nagnuća mladeži u Dalmaciji i u Istri, njezini najbitniji interesi zahtijevaju da si ona prisvoji porabu narodnoga jezika za javnu službu, a toga neće nigdje, ako ne bude polazila hrvatsko sveučilište, kojega jur su počeli polaziti Srbi, Bošnjaci, Crnogorci i Bugari. Ali nadošlo je međutim još veći razlog radi kojega budućnost mladeži naše zahtijeva polazak našega sveučilišta. Sadašnja uprava Bosne i Hercegovine traži sposobnih silah za razne grane javne službe, koje imaju biti vješte narodnomu jeziku, a ona ih nemože naći niti ih nalazi nigdje u izdahnome broju nego u zavelebitnoj Hrvatskoj. Hoće li naša mladež izpuniti svoju lepu zadaću, koja je čeka u posebnim Bosni, gdje može privesti na izobraženje i blagostanje onaj čestiti dio naroda našega, neka se ona dodje uzposobiti kod ovoga vrela najviše naobrazbe u bielome Zagrebu. Obitelji naše, kojim je stalo do budućnosti svoje djece, neka ih amo sađu, jer je počelo vrijeme, u kojemu znati, misliti, govoriti i pisati vjesto i lahko u svome jeziku jest, i bili će sve više u napred laku prednost, koja će se skupo nagraditi, i koju neće nijedna izmijeniti.

PROGRAMI

RIEČKE, PAZINSKE I KOPARSKKE GIMNAZIJE.

Mislimo, da neće biti suvišno, ako ovdje uvrstimo ovo par redakah o programih ili školskih izvješćih tih triju gimnazijah, jedno što se najviše na njih odgadja naša buduća inteligencija, a drugo, što su to državni zavodi, koje uzdržuju teški žaljevi i našega naroda, pak je i on ovlašćen znati, što i kako se tu radi i postupa. A sad ovo redom pregleda tih programah.

U programu riečke kr. vel. gimnazije ima prije svega nastavak i konac zanimive i korisne razprave o Petroliju, što ju je napisao naš zemljak, Istranin g. profesor Antun Korlević. Za tim ima u hrvatskom pak i u prevodu talijanskom veoma koristan naputak za roditelje ili njihove zamjenike prema gimnazijskim učenicom.

„Razno okolnosti — piše samo ravnateljstvo — neugodni slučajevi, pa dugotrajno izkustvo poukaha, da se pomoli ova razprava, prava iskrenica. Svakoj gimnaziji milcom je

mladić, koji opasav se jednom, lasno će višim obrazovanjem namoći u buduću u svake vrsti krugovih koristno djelovati; zato je od oka, da se gimnazija smatra ne samo zavodom raznolikih pouka, nego i vodičem nabožnoga i čudorednoga uzgoja — znanstveno i moralno obrazovaništa. Pošto su učenici roditeljima i njihovim zamjenikom neprestano na oku, to se u njihovomu krugu slobodnije i otvorenije kreću, zato su oni prvi, neposredni i najbitniji odgovitelji. Javno pak nečitoji ako i jesu nadzoru porjere ne sobi: mladošći uvijek svestrano i točno na opreza i neprestano ju bodrim okom prate u zavodu, crkvi te na javi, ipak nisu s njom u tolikom savezu niti obćenju, ko što su roditelji ili njihovi zamjenici. Da uzgoj urodi ožaljenim plodom, neobhodno je potrebito, da kuća sa zavodom zajednički, suglasno djeluje. Traha raditi kao crv za korom. Otac neka pita učitelja: kako moj sin u školi? A učitelj pitaj oca: kako vaš sin kod kuće? A to treba da paze najvro roditelji i njihovi zamjenici oko učenika: najprvo da oni sami lepin, dobrim ponašanjem budu na izgled svojim sinom, ili sebi povjerenoj mladeži. To bude doša uzgoja. Dakle ponašanje u kući, djela, razgovori, kućno bogoslovje, društva, sve, što se kod roditelja, stanodavaca i hranodavaca sbera, mora biti tako udešeno, da bude dobar unuk sinovom i pitomcem. Za tim treba da paze da učenici ločno vrše na što se obvezase. A svaki učenik se obvezao i je dužan prisustvovati službi hožjoj, svim propisanim obredom. On nesmije iz nemarnosti niti nečuvnu uru pripustiti. Učenik se onaj dobro ponaša, koj je uvijek pristojan, čedan, uljudan, razborit i blag; kad se u ožljahu, hodu, držanju i čitavom izvanjskom ponašanju kaže kao čudoredan i nobražen. I u tih kriepostih treba da jim predajne roditelji ili njihovi zamjenici. Neka još ori motre sve kućno naklonosti, razgovore, sve djela i neđjela, kućnu pobožnost, dobn njihova spanka i ustanka, omlazka iz kuće i poratka, njihove posjete i drugovanja. A da bude uspješniji znanstveni napredak učenika i prvi čudoredni uzgoj mora se u kući učnikom ustupiti mjesto posve shodno i prikladno za učenje. Svoje pitomece treba neprestano podićati na nauku; a zato pak treba im priskrbiti sve što je potrebno za učenje. Vrlo je korisno da se kućni odgovitelji svakoga polugodišta više put izriestu kod ravnatelja ili kod razrednika o napredku svojih sinovah, dočtjene pitomacah. Roditelji i njihovi zastupnici moraju ne samo znati, da se u njihovim sinu bave knjigom, da li jošta kakove knjige čitaju, i jesu li se o izboru knjigah, koje kano čitati, posavjetovali sa svojim učitelji ili ne. Ako bi se osvjedočili, da sta nepristojna čitaju, treba ih zabraniti makar bilo i pomoćju javnoga učilišta. Ako bi tko želio sronu sinu poučnika, neka se s ravnateljom posavjetuje.

A ovo su pak poglavitiji posebno dužnosti brano- i stanodavacim. Ori moraju osobito paziti, da li povjereni njim pitomeci svoje stvari dobro upotrebljuju: nisu li razapinji, pohlepni, požudni; nećine li velikih i bezpotrebnihtroškoral u odjele, igratih i društviht, noprave li dugova; zato neka stanodavci sami pruzimu kupovali i izplaćivati, osobito kod ranjih učenikah. — Preznajna od roditelja pitomec, neka od njih potraže točan popis cijela gotovine, koju izriješne roditelji pitomecu toli u odjele, knjigah, koli u drugih-njemu potrebitih stvarih. Učenici bez znanja roditeljah nesmiju ništa pokloniti ili uzajmiti, promieniti ili prodati.

Stanodavci pruzev gimnazijskog učenika, namah su obvezani svimi timi dužnostimi prema roditeljima, pitomecu i prema učilištu. Od prevelike važnosti je dakle za roditelja, koji stanuju izvan mjesta, u komu se nalazi učilište, da si nadju pravoga zamjenika svojim sinom. S toga nesmiju to na svoju ruku učiniti nego dogovorom sa ravnateljom. Ako nebi na to marili pak bi sinu povjerili nedostojnomu stanodavcu, tad će ravnateljstvo nastojati da se učenik iz takove kuće ukloni; nu budu li se roditelji na ravnateljstvo prijaviti i pravedni zahtjev osvrnuli, tada će biti učenik iz gimnazije odpravljen, a stanodavac bit će lišen prava za u buduću držati gimnazijsko učenika.

Nismo mogli odmanje, a da u „N. Slogi“ nepretisnomo pokrtaćen ovaj liepi naputak; i to tim više, što ima na riečkoj gimnaziji i naših istarskih učenikah, pak da im roditelji vide, koli brižno skrbe na onom zavodu i ravnatelj i profesori za njihove sinove. Kamo sreće, da ima takova ravnatelja i neka druga gimnazija u sreću naše zemlje, u kojoj ima mnogo više naših istarskih sinovah na naučih.

Došao nam u ruke i program c. k. pazinske njemačke gimnazije, trazilo smo

u njem od prve do zadnje strane, liebi li našli koji takov praktičan naputak istarskim roditeljem i pazinskim stanodavcem, ali zaludo. Našli smo da nekakvu razpravu na njemačkom jeziku od gosp. ravnatelja Maschke o milanezskom talijanskom narječju, kako da smo mi milanezi, ili kako da nam tim želi prorokovati, da ćemo brzo postati. Barem da bi to bio pisao u talijanskom jeziku; za milaneze je svakako interesantno, pak bi ga rado i čitali. Il se valjda tako učene stvari nedadu pisati u talijanskom jeziku, ili je on nakanio poskusiti, koliko se još milanezi siećaju njemačkoga jezika. Da je gosp. Maschka upotrebljeno vrijeme muku, da sastavi onu razpravu, posvetio učenu hrvatskoga jezika, koliko zaslužniji bi bio, i koli korisniji za izručeni mu od cesara zavod, za povjere ne od istarskih hrvatskih roditeljah sinove!

Vidili smo i program koparske gimnazije, u kojoj i ako nije naputka roditeljem i stanodavcem, jest barem to spomenuto, da se svaki učenik mora prikazati u zavodu pratjen od roditeljah ili njihovih zamjenikah, i da će ovi morati javiti ravnateljstvu obitelj, kojoj kane povjeriti svoje sinove, i ako toga nećine, upisati će sami sebi neugodnosti i neprilike, koje bi iz toga mogle nastati. A u pazinskom programu niti toliko nije. No nemožemo zamučati, da ima u koparskom programu veoma učen i poučan spis od prof. talijanske knjževnosti o načinih (modi) talijanskog glagola, koji će djaci i sami učitelji ne samo radošću nego i koristi čitati, što se o Maschkinu milanezkom narječju nemože nikako reći.

Kad sino već prorešetali programe riečke, pazinske i koparske gimnazije, vriedno je da još koješta zabilježimo. Na riečkoj gimnaziji predavalo je 6 profesoralah, 2 prava i 6 namj. učiteljah i jedan izvanredni učitelj. 8 učenikah je uživalo stipendije u skupnoj svoti od f. 662.15. Iz zaklade, utemeljene od preznv. biskupa Strossmajera, bilo je razdijeljenih med vriednije i siromašnije djake f. 332.— Če. oo. Kapucini pruzali su sestorici objed i večeru; če. oo. Franjevci na Trstau davali su sedmorici objed i večeru; če. sest. sv. Benedikta hranile su šest učenikah; upraviteljstvo gradske bolnice hranilo je dva, i vriedna g. Matija Rosbacher gostioničarska jednoga. Učenikah upisalo se 201 (od 1868 god. nikada toliko) a svršilo ih 183. Od tih Istranah je 21.

Na pazinskoj gimnaziji je predavalo 6 profesoralah, 8 prvih i 2 namj. učitelja i jedan izvanredni učitelj. — 51 učenika je uživalo stipendijske podpore u skupnoj svoti od f. 2958. Od pokrajinske zaklade dobili su dvojica po f. 50 a jedan for. 40. Presv. biskup Dobriča je već djakah podupirao sa pomoćju od 20—60 f. svakomu. „Bratovščina hrv. ljudi u Istri“ je pomogla trojici po 20 f. svakomu, a jednomu po 30 f. Napokon, če. oo. Franjevci pruzali su stanovanje i hranu trojici učenikah. Početkom školske godine upisalo se svih učenikah 135, a do konea godine ostalo ih 125. Od tih bilo 7 Njemacah, 73 Italjanah, 40 Hrvatah i 5 Slovenacah.

A na koparskoj gimnaziji predavalo je 7 profesoralah, 3 prava, 4 zamjenika i 3 izvanredna učitelja. — 15 učenikah je uživalo stipendije u skupnoj svoti od f. 1667, med kojimi f. 600 iz pokrajinske zaklade. Pokrajinski odbor dao je podpore još f. 289 a razni drugi dobroćinitelji f. 139.80. Upisalo se 144 učenika a svršilo ih 129. Od tih je bilo Taljanah 121, Slavjanah 4 i 4 Grka.

Iz toga se pregleda vidi, da na riečkoj gimnaziji pokrajinski istarski odbor nije podore pružio niti novčića, a

na pazinskoj samo f. 140, dočim na koparskoj je podielio f. 889. To zapamtiti si tko si naš narodni poslanik u Poreču. Samo u programu riečke gimnazije su zabilježena imena svih učenikah a u onom koparske samo imena svih odličnih djakah, dočim u programu pazinskom nije ime niti jedno tiskano. Mi bi veoma rado vidili, da su u buduću tiskana imena svih djakah i u programih pazinske i koparske gimnazije. Tad bi se barem javno sudilo, kako se stvaraju Taljani i na pazinskom i na koparskom zavodu.

Pogled po svijetu.

U Trstu 30. rujna 1879.

Usljed carske naredbe od 22. rujna, carevinsko će se vieće otvoriti dne 7. listopada, a sutradan uz svečani prestolni govor započet će svoje poslovanje. Na sastanku, držanu dne 23. u Pragu, češki su dakle zastupnici odlučili, stupiti u car. vieće. Na taj korak da jih je odvažila ta okolnost, što sadanje ministarstvo, uz odobravanje kruna, smiera na pomirenje i ravnopravnost svih carevina naroda. Kazu, da će u srediju novog car. vieća sjediti do 40 zastupnikah, pa na taj način da će ministarstvo imati u svakom slučaju većinu glasovah. Gorički zastupnik grof Coronini da će postati predsjednikom vieća. Česi i Poljaci s oslamlimi Slaveni, da će glasovati složno i svih planjih tieučih se narodnih pravica, a mladi Česi u svih drugih stvarih da će po nekome svojem zaključku glasovati s naprednjaci. Prošlih danah bilo je imenovano više novih članovah tako zvane gospodske kuće, koji da pripadaju većinom umjerenoj konservativnoj stranci. Dosadanji poljski ministar grof Zemialkowski da će bit imenovan predsjednikom vrhovnog suda galickog, a mjesto njega da će postati ministrom knez Czartorski. Prošlih danah bilo je držano u Beču pod predsjedničtvom carevim više ministarskih viećah, skupnih i neskupnih ministrah, gdje da se vjećalo o carini glede Bosne i Hercegovine, onda o nekojih raznih vojničkih zakonih. Dakle Andrassy-ev nasljednik jest Haymerle, koji se baš sada nalazi u Italiji, da se oprosti s talijanskim kraljem i njegovimi ministri. U Ugarskoj imala se juče sastati ugarska kraljevska deputacija, da pretrese izradak odgovora, što se ima dati na hrvatski nuncij. U tu svrhu, da su prošlih danah članovi hrvatske kraljevske deputacije krenuli iz Zagreba put Pešte zajedno sa banom Mazuranićem.

Njemački kancelar knez Bismark, što je htio da vrati posjet Andrassy-u, boravio je u Beču od 21. iz jutra do 24. na večer, te bio cieto to vrijeme od Bečanah slavljen i dočekivan baš kraljevski. I naši pruski njemački listovi tom su prigodom oćito izjavili, da je taj sastanak naperen proti Slavenom, ili, kao što se oni licumierno izrazuju, proti tako zvanomu panslavizmu, kojega neima ni na nebu ni na zemlji osim u njihovoj ludoj glavi. Nego po našem mišljenju pravi uzrok Bismarkova dolazka u Beč jest, jedno velik strah od Franceske, odak se Njemačka s Rusijom zamrzila, a drugo put cara Vilima u Alsaciju i Lotaringiju, gdje se nije znalo, kako će ga tamo dočekati novi njemački podanici, pak je trebalo u ono isto doba praviti buku i huku u Beču, da se nevidi i nećuje, što se moglo dogoditi u Strassburgu, u Metz u itd. A da je onaj strah temeljit, vidi se već iz toga, što je baš onih danah Franceska na usta jednoga svog ministra i jednoga svog generala izjavila, da ona nemisli nego na božji mir, ali

da je spremna i na rat, kad bi tko volio rat nego li mir. To se vidi također iz neke knjižice, što je onomadne izšla u Parizu, a pripisuje se samomu Gambetti, koji gleda njom prokrediti put rusko-francoskomu savezu, naperanu ni proti komu drugomu nego proti Bismarku i njegovoj njemačkoj carevini. Mi se nadamo, da se Austrija nije dala tako na uzko vezati od Bismarka, da se nebi u nekom slučaju mogla razvezati te birati med njim i njegovimi vuci, pa makar jih kao Magjar i Andriassy mrzio. I gle baš o tom bio govor i u jednomu magjarskomu listu iza samog Bismarkova odlaska iz Beča: tu se spominjao naimo savez med Austrijom, Rusijom i Francoskom. Ako dakle Bismarka negoni strah i bojazan, a ono ga neuspavija ni mir i pokoj srca.

Iz Ruske dolaze neprestani glasi, da gori sad ovdje sad ondje, a palikuće da su il tudjinec il domaci nevaljaleci, puni tudjeg novca i tudjih putnih listova. Okolo carn, koji se nalazi u Livadiji, da se sakupljaju te dolaze i odlaze ruski državnici i poklisari, pa da nešto snuju, a nitko nezna što. Ruska da je sklopila nekak ugovor s Kitajem ili Kinom, na koji da se Engleska veoma mrgodi. Dočim su Englezi rat kao dovršili u Africi, jer su uhvatili i zarobili onog Crnačkog kralja, to su se u Aziji, kao što smo zadnji put javili, zapeli u nov rat mnogo tezi od prvoga. Engleska neće da se itko osim nje i Franceske poča u egipatske stvari. Engleski parlament da će se na kratko vrijeme sastati još ove jeseni, a poslje toga da će bit razpusten. Franceska narodna skupština da će se otvoriti 3. novembra, i to ovaj put u Parizu za prvi put pošlje svog poraza. Prošlih danu su se također o nečemu na tajno dogovarali Franciski ministar Waddington i engleski Salisbury. Talijansko ministarstvo da će tražiti od parlamenta 20 millionah lirah za popravu nekih izloženjih tvrđjavah, a nedobi li jih, da će odstupiti. Oktobra mjeseca da će se sastati i srbska narodna skupština, da vieda o preustroju srbske vojske i o srbskih željeznicah. I srbski knez Milan da će doći u pohode našemu caru. Bugarski knez Aleksander nalazi se sad kod rumunjskog kneza Karla, a knez Nikola emrogorski u Italiji.

Franina i Jurina

Fr. Ča ja novoga?
 Ju. Nons sommes bismarck!
 Fr. Ča znaš i francoski?
 Ju. Neć malo.
 Fr. Od kada?
 Ju. Od kad je bil Bismark va Beča.

Fr. Haroš!
 Ju. A ti, ča pak znaš ruski?
 Fr. Za svoju potrebu!

Književne viesti.

Vojna dužnost. Izvadak i tumač obranbenog zakona. U Trstu štamparija Hermannstorferova. 1879.

Nepoznati pisac napisao je u toj knjižici liepim hrvatskim jezikom kratkak naputak svim onim, kojim valja počti u vojniku; spomeno je odredbe ob oprostiu od vojništva i od prisentne službe, uvjeta uz koje se primaju jednogodišnji dobrovoljci u kopnenu i pomorsku vojsku i u vojničke škole.

U pregovoru veil hvalevredni pisac, da mnogi mora pod pužku, jer nije napučen kako bi se po zakonu obranio; a mnogi opeta potroši suho i sirovo, jer se nada oprostiu, gdje ga nitako nemože biti. Jednim i drugim, da je ta knjižica namijenjena, te želj, da se u sravnoj obitelji nadje. A to želimo i mi, te ju, topto preporučamo svim, koji imaju s pukom poslu,

osobito našim obćinskim poglavarstvom. Samo nam je žao, da knjižki neznamo ciena. Štampa je dosta dobra, a djela je 77 stranah bez predgovora i kazala.

Kako će znati veća stran naših čitateljah, na Rieci je izišlo na svjetlo Narodni Hrvatski Odvjetnik, knjiga što ju je napisao Ivan Jurasić iz Krka, te bez koje nesmi da bude nijedna hrvatska kuća ni s ove ni s one strane Rečine, jer je to Savjetnik Priručnik svakovrstnih javnih zakonskih pisamnih, za koje se čovjek obično uteče odvjetniku ili advokatu a ovako neću trebati. Ta knjiga je prilagodjena ne samo zakonom hrvatskim, nego i našim austrijskim, zato rekomo, da nesmi faliti ni u naših ovostranih kućah, kojim ju također što toplije preporučujemo. Dohela ju punih 645 stranah u velikoj osmini, zato stoji 5 f., a može se dobiti na Rieci kod tiskara Karlečkoga, il kod samoga spisatelja, kao također u svih knjigotržnicah Hrvatske i Dalmaocije.

DOPISL.

iz Kastva.

U oči otvaranja novoizabranoga carevinskoga vieda svaki svjestan zastupnik stupiti će u doticaj sa svojim birači, da jim se na povjerenju zahvali, da se pobliže upozna sa željama i poteškoćama svojega kotara, te da jim u kratko razloži smjer i način, kako će se u saboru držati. Poznavajući dobro i visoko cijeniv svoje birače, dospao je naš dični gosp. zastupnik dr. Dinko Vitezić 22. na večer iznenada u Kastav. Očekivahu Kastavci svojega zastupnika, al mišljahu, da će jim prije svoj dolazak najaviti, kad eto njega pod noć u Kastvu, proboraviv taj dan u Lovranu i Mošćenicah. Posjeti odmah novoizabranoga glavarai odsjedne kod vrlo ga našega škole ravnatelja. Poput brze striele raznese se mahom po celom Kastvu glas „naš zastupnik Vitezić je ordjo“ i za nekoliko časakah već mu pod prozorom odjekuju milozvučni glasovi:

„Ljubimo to naša diko
 Jor si glavar sreom bier.
 Jor si s našeg rola mlko,
 Sretna imo, svima drag.“ itd.

Urnebesni „živio“ znori, kad se na prozoru dokaze a jedan ga birač vatrenom rieči dobrodošlim nazove te ga zanositim govorom upozori na naš hrvatski narod i zavijaj. Na to se zastupnik ganulim glasom zahvali na liepom dočeku, obećaje da će svojim nšćelom uvijek vjeran ostati te da će — dok u njega sree bije — ostati zatočnikom hrvatskoga naroda u Istri. Skladno odpjeva improvizirani sbor još nekoliko naših pjesamah pa se udalji, da u svom krugu proslavi tu večer. Dvadeset trećega u jutro vidio si kako je Kastav urešen trobojnicami, kako se gradljani nešto sakupljaju. Iz okolice nadošlo više obćinskih savjetnikah i zastupnikah, da vide svojega zastupnika i da mu očituju svoje želje. Jutrom se naš zastupnik uputi u društvu glavara i otmjenijih gradjanah, da razgleda Kastav. Posjeti crkvu i narodnu čitaonicu te se nije mogao nadviti veličanstvenomu vidiku i položaju grada. Medjuto se sakupilo više biračah u dvorani obćinskoga ureda, gdje bude dr. Vitezić najsrdačnije pozdravljen. Najprije se zahvali svojim biračem na povjerenju, razloži jim cilj dolazka i važnost posla, koji ga čeka, pozove birače nek mu se očituju, neka se na njega pismeno obrate, kad što uztrebaju, a sam da je uvijek pripravan riečju i tvorom sve pravedne želje svojih biračah podupreti. Obavjestio se o mnogobrojnih obćinskih odnosajih, školah i ljetini, koja ove godine nije povoljna, pa da će se bud na kakav način morali pomoći nevolji. Sasvim prijateljski oprostio se tu sa svojim birači, koje je velika njegova prijaznost i uljudnost iznenadila. U prijateljskih

posjetih i razgovorih proteće dopodne, pa na dva sata popodne bilo se je već našemu zastupniku dieliti, nije na našu žalost mogao dulje vremena boraviti med nami. Kod istog ravnatelja sakupi se na objed osim zastupnika više znanaćah, koji oduševljenimi zdravnicami stvorise još ugodnijim zastupnikov kratak boravak u Kastvu. Oko dva sata vidio si povorku ljudi — sve izabrani muževi i mladići — kako se u najlepšem redu miču, pred njimi barjaktar sa lepršetom hrvat. trobojnicom. Doba bijaše raztanka, htjedose svikolici da izprate svojega zastupnika do bližnjega kolodvora „Matulji“. Mladji se poredaše napred, na celu jim barjaktar, za njimi ostali gradljani, glavar i činovnici, svećenici, učitelji uzv u sredinu dr. Vitezica krenu uz gromovito gruvanje mužarah i skladno pjevanje narodnih pjesamah put Matuljah. Kad je vlak bio na vidiku uze reč jedan birač te mu sa malo ali odabranih rieči nazove sretan put. Iz čutećega srea nikle rieči ganuše silno našega zastupnika te si vidlo kako mu suza iz očiju litra osobito kod rieči: „Vidiš, dični zastupniče, kako te ovaj narod ljubi, štije, da skoro ohožava.“ Nebijaše dr. Vitezić više u stanju da se zahvali rieči onoga, koji ga pozdravio, odviše ga ganule, već nas, kojim se izljubiv, kojim se rukuje i uz neprekidan „živio naš zastupnik dr. Dinko Vitezić“ ostavi sa dojurelim vlakom. Otišao, da posjeti i kotar „Podgrad“, da se i ovdje upozna sa svojim birači. Putovao sretno i prispio zdrav u Beč! Neizskujemo od tebe, da nam pomogneš u lokalnih odnosajih, već da se zauzmeš za naš narod i narodnost, da podigneš svoju rieč, kad se radi o vanjskih odnosajih države, da nam se sačuva pravo na jugo-iztoku naše države!

Dne 24. bilo je u Kastvu opet živo. Braća naša učitelji iz podžupanije riečke, obaviv svoju konferenciju na Sušaku posjetise istoga dana Kastav. Bilo jih kakvih 30 što učiteljah što učiteljeah. Razgledav i nauživ se liepe okolice, sakupe se svi kod čaše vina, pridruživ se još k njim nekolicina kastavske gospode. Razljevali se tu mi hrvatski glasovi, zanose zdravice, milozvučne pjesme. Vredni njihov nadzornik, gosp. Maričić, pozdravi Kastavce i u obće istarske Hrvate, radujući se, što se nalazi med svojom braćom, koja jednako čute, prem su politično odijeljeni. Svi učitelji i učiteljice učinise na Kastavce najbolji utisak te jim se na prijateljskom posjetu srdačno zahvaljujemo. Ugladjenost, nauka i narodna svijest svakomu će privoljeti. Osobito omiljele su i hrvatske učiteljice, kojih zalibože Istra nema! Zavaji je mnogo doprineo i načelnik susački g. Lukanović, koji je s one strane grada Rieke donio svoj pozdrav načelniku grada i obćine Kastavske. Žao što bijaše vrijeme njihovoga boravka kratko, vratili se opet kod prve sgode!

Volosko 12. rujna.

Čudnovate se stvari događaju u ovoj, može se reći naobraženijoj obćini istočne Istre. Pomislite si ljude, koji nebi rado, da im djeca znaju čitati i pisati, a takovi su Vološćaci. To se može suditi iz obćinske sjednice obdržavane 10 t. m.

Nekoliko otačah obitelji zamoli obćinsko viede, da se sazove sjednica, u kojoj bi se imalo odlučiti, da se utemelji ženska škola, koja je Voloskomu potrebitija nego li svagdanji kruh. Ima ovdje doduše jedna privatna škola, poahadjana od preko 30 djevojčicah, ali kad se pomisli, da je u Voloskom i u najbližjoj okolici preko 70 djevojčicah sposobnih za školu, to će svatko uviditi, da većina škole ne polzni radi siromaštva, jer odkud će siromašna obi-

telj smoći 12, 24, dapače i 36 for. na godinu za jednu kćerku; a ima mnogo obitelji, koje imaju po dvie, dapače tri sposobne za školu.

Na dnevnorn redu sjednice bijaše proračun za buduću godinu, a onda razprava o molbenici. Iza kako bje proračun en bloc prijet, zapodjene g. načelnik govor o molbenici, te se ujedno izrazi, da je stvar veoma prešna, te da on predlaže odbor od trojice, koja bi imala stvar razviditi. Na to ustade jedan od otačah, te dobro primjeti, da više zna osamnajstorica nego li trojica, pa pošto je stvar tako prešna, da bi trebalo, da se odma o tom vieda. Proti svim pravilom parlamentarizma, nebjje taj predlog niti saslušan, a kamo li o njem glasovano, već se je odma prešlo na izbor odbora, samo da se stvar odroči ad calendas greas.

Iza izbora započne najliepsi dio. Tu se je vikalo, psovalo i govorilo takove rieči, koje nisu vriedne niti najprostije kćrme, a kamoli obćinskog zastupstva. Napadalo se je dapače na učiteljice i veoma pogrdnimi riečmi, davši im nesramni epitet, koga me je sram ovdje izustiti. Sudite čitatelji, dali je to uljudnost i izobraženost 19. vieka, kakva bi se imala zahtjevati od obćinskog zastupstva!

Iza kako su se naši oteci dobro izvikali, ustade Dr. Minak. Te uzme u ruke školske zakone i pročita §. 4. zakona od 30. ožujka 1870., iz koga zaključi, da se samo u onih mjestih može uvesti posebna ženska škola, koja već imaju tri učitelja za muzku djecu. Dočim taj paragraf se ima ovako razumjeti: U koliko sredstva dopuštaju, ima se muzka od ženske škole razlučiti. a ako u mjestu već jesu tri učitelja, mora se razlučiti jedna škola od druge. Taj paragraf se ne proteže na našu školu, jer nije mješana, već samo muzka, a još manje govori proti utemeljenju ženske škole. Doličeni g. otač ili nije sam razumio dotičnog paragrafa, što dvojim, buduć je pravnik, ili ga je tumačio kako je htio, samo da drugim, koji se u paragrafe ne razumiju, usta začepi.

Dalnji razlog proti školi bijaše taj, da je obćina siromašna. Netko od otačah reče, da je obćini u tu svrhu ostavio pokojni g. Tomašić tri desetina kuće, u kojoj je štala muzka škola, a da se na taj dio kuće do 120 f. na godinu vuče. Na to mu bje odgovoreno: A taksie i troškovi! Iz ovog odgovora može čovjek čudnovat zaključak izvesti, ali to preputam čitateljem.

Pitat će ikogod, odakle tolika antipatija proti školi. Odgovor je lagak. Kad bi u Voloskom ženska škola bila, to bi se u njoj barem ponešto i hrvatski učiti imalo, učiteljica bi dakle hrvatski znati morala, a to je trn u oku našim Talijanom, koji bi rado potaljančiti mladij naraštaj. Vele dakle, da ne bude škole, jer onda djevojčice koje imaju sredstva, čisto talijansku školu polaze i tu prekomorski duh sišu.

Obćine mnogo siromašnije nego što je naša imaju i muzku i žensku školu, a mi da je nesmiemo imati Quousque tandem patres?

Otač obitelji.

Iz Puljšćina mjeseca rujna 1879.

Nesramnik nemali je onaj, koji potom je izazvao i uzrokovao nered, hlio bi pokazati svijetu svoju nevinost. Nesramno kupovala je talijanska stranka glasove u tretjem izborničtvu za ovdješnju imaduće se obnoviti zastupstvo, dani česa i bili su obćinski izbori uništeni te imadu se još u tekućoj godini zbiti. Govori se, da se sad radi o novom popisu poreznikah t. j. izbornikah, da bude svakomu pravo skrojeno. Čulo se, da naš seljak nije mogao od manje glede rečenih izborah, nego ovakve rieči

prozboriti: „Više vrijedi moj magarac, nego jedan prodanae Galezanac, jer ja ga prodam za 15 do 20 for, a on se daje prodati za jednu forintaču!“ Kad je poremetjeno načelo pravičnosti to je kadar poznati i neuk seljak te uzkuha u njem, bio on i najhladnokrvniji i očituje svoje nezadovoljstvo vikom i krikom. A to se uprav sbilo u Puli kao što je stioem poznato.

Što bi rekli urednici i pisci pokojnoga „Risorgimenta“, koji su tvrdili, da nema Hrvatah u puljskoj okolici, ako bi sada ustali te jih toliko našli? To ipak ih imade u trinajstero selih pripadajućih Puli do 4590, dočim Talijanah imade do 1898. Mi netajimo, da koli s jedne strane, toli s druge nekolicina umije tepati jedan i drugi jezik.

Talijani, t. j. tako zvana građansko-slobodnjačka stranka, nije mogla mirno pregorjeti uvriedah, što su joj jih u obraz bacili naši posteni seljaci. Zato da stiša svoju uzrujanost te uplašit njihovn smionost, namisli i svoju misao izvede obtuziti ih kao huskateljce proti njezinoj narodnosti i odopornike proti izbornomu povjerenstvu. Zato bje i iztraga nekim Drom Dveveskovi-jem povedena: nu vidjet ćemo kakovim uspjehom.

Pozvani su bili kolovodje tih narječnih nerednostih kanoti i obtuzenici sa njihovimi svjedoci-tužitelji, izrodnici našega roda, koji se sada, kako svaki može misliti, samih sebe srame. Jer što će vojvoda bez vojnikah; što pastir bez stada; što pojedinac proti cjelokupnoj volji sela?

Pitani su bili obtuzenici: nekogi, jedali su oni vikali: Talijani neka se poberu u Italiju. Nekogi: dolje s talijanskimi prevratnici! — A opet drugi: razsipnikah i grabioceah obćinskih dobarah nećemo ni u zastupstvu niti u povjerenstvu! Među timi obtuzenicima pozvan bi naš alturski izvrstni učitelj i vatren rodoljub, koji akoprem mukotran, mnogo se je trudio za našu stvar. Zeljeti bi bilo, da i ona dva susjedna učitelja ako njima u žilah hrvatska još krv lije i vrije, da se miću te se prođu ubitonošna mrtvila.

Nije li nerazborno potrusio pred trima svjedocima dne 13. srpnja neki Fazanac, Martin Dragišić, koji premda neima 24 godine to je ipak i on glasovao, da je fazanski učitelj, koji ujedno i delegatovu službu obnaša, trćao po kućah te djelo pozivnice za obć. zastupstvo ovako: „Prekjućer bje kod mene naš puljski načelnik te mi predade svotu novacah, da platim svakoga, koji ide zanj glasovati!“ Nije li galezanski učitelj glasovao u Vodnjanu proti presvietlomu gosp. Klodiću, svomu vrhovnomu nadzorniku, te tim sam sebi svjedočbu najpriješnjega duševnoga siromaštva potpisao?

Kao svjedok pozvan bi po dva puta neki naš starac svećenik premda nije se mogao pozivu podvrći radi bolesti. Nego ovdje budi nam dopušteno obširnije prozboriti. Svaki čovjek bio svjetovnjak, bio svećenik slobodan je glasovati bud u izborih obć. bud u onih za carevinsko vieće. Nu nastaje pitanje: što nalaze svećenička dužnost gdje se nalazi narodnost u sukobu sa vjerom? Jedali će svećenik glasovati il se pako glasovanja uzdržati, gdje mu se predlaže slobodnjak za zastupnika, to jest takov čovjek, koji nije vjerovatno, da će uzdignuti svoj glas na obranu katoličkih pravah i načelah?

Čovjek bio i plitke pameti suditi će ako ga nevidi nepromišljenost i strast, da nehotet glasovati za konsevativca protivne narodnosti, to će se moć uzdržati. Ali žalbože, što smo mi doživili, da m. p. g. svećenika fazanski i galezanski glasovala su za slobodnjaka Defrancski-ja!

Neznam kakov sud može izreći ob istarskom svećenstvu inostranac, gdje rečena dvojica radila je oćevidno proti svomu interesu. Zaista njima pristaje ona Abundijeva u Manzonovih „Zaručnikah“: „Ti popovi sa kuriozi santi!“

Ali s mjesta i javno odsudiše to njihovo zanesenjačko postupanje naši prisutni svetjenici, medju kojimi osobito iztećemo one dvie prevriedne šarine, koje morski zaljevčić djeli, a u veliko riesi bogoljubnost i ućenost.

Naš popo što u erkvi uči, to i djelom u izbornici, kako i svagdje, gdje mu se prilika pruži, brani neplašeci se nijednoga, znajući je prvo Bog i vjera, a drugo ljubav napram domovini i svomu narodu. Čudimo se, da kadkada nedonese kakov člančić o tome „Folium Dioecesanum“ stono velc, da svakoga mjeseca izlazit te temelj povjesti za puljsko-porečku biskupiju postavljaju.

Doduše bismo svjetovali galezanskoga gosp. plovana, da za izborah kod kuće sjedi te se hrvatski jezik uči: pošto tako nebi imao prositi hrvatskoga svećenika, da mu njegove hrvatske vjenčanike izpovjedi, kao je to zaprosio dne 21 listopada 1875, niti bi ga molio, da mu dodje svakoga Uzkrsa izpovjedati. Doduše imali bismo se nadati u Istri, da će nam barem Crkva biti pravedna te nećemo imati uzroka se javno tužiti. Ali žalbože naš slavni Dr. Dinko Vitezic imati će udariti u druge gusle, u Beću, gdje, ako nam se nepromjeni g. plovana u Puli gdje, rekao bi, ne trećina, već dvie trećine imade slavjanskih stanovnikah.

Nu vratimo se na naš prvi govor, od kojeg smo se malko oćalećili. Vele, da neki Medulinac zapitan, da zašto je on toliko se zauzimao za obć. izbore, odgovori: mi pred desetero godinah imadjasmo svoju podestariju. Sjećam se, da smo imali kakovu tisuću for. u priliran, dočim sada govore, da imademo kakovu tisuću duga. Neznam kamo se je potrošilo, jer nova ništa nevidim. Zato kad smo već jednoć s Pulom sdruženi, — drago bi nam bilo ipak se oddružiti; — imamo pravo odabrati svoje znane postene ljude za vjećnike, puštajući gradu nek se odabere ako i hoće svih svojih petero odvjetničkih doktorah, koji ondje stanuju.

I sbilja prevarise se gospoda porečkoga sabora u svojih računih, kad su odlučila sve skoro scooske podestarije ukiniti, u gradove ih smjestiti, te tako ih usredotočiti i potalijanećiti. Nije li o tom na daleko i široko onda razpravljao uprav o medulinskoj podestariji Dr. Bocalari, koji sjedi u dojakošnjem obć. zastupstvu? Što se je posijalo, to se i žanje, jer sela su osiromašila te nemogu na slobodnjačku smagati nova za nekakve nove uprave te listom zahtjevaju, da se što najmogućnije umno stedi, te što najkorisnije razložno upravlja i gospodari obćinskimi dobrim.

Nevaramo se, da neće stupiti u naše kolo i isti Galezanci, radeći se o štednji u cjeloj administraciji. Na tu misao nas vodi ona ostavka, što ju je ovih danah dalo cjelokupno vodnjansko zastupstvo sa svojim poglavarom, u kojem neimade, Bože mili, niti jednoga našega čovjeka, premda mu jesu podvržena naša petero sela brojeća do 8658 stanovnikah, a grad Vodnjan samo iznosi 5073, medju kojimi bit će zaista koja hrvatska duša.

A što tomu uzrok nego da Vodnjanci nemogu smagati troškovah? A zašto neslicu puljsko dosadanje zastupstvo primjer vodnjanski, videći, da mu je puk protivan i daćami veoma obtećen, a na iznaku njegovo živovanje?

To sjegurno ono sliedi nekakvu svoju korist, dočim se naša sela gle-

daju osloboditi, kò kakve more, koja teško pritiska im grudi, željno oćekivajuć izbore, od kojih se nadaju pomoći za nastajuću gladnu godinu.

Dakle u tom grmu leži zec: Hic Rhodus! hic saltus!

Bratovščina hrv. ljudi u Istri.

Poziv.

Dne 6. Oktobra o. god. bit će u Kastvu godišnja glavna skupščina „Bratovščine hrvatskih ljudi u Istri“, s toga pozivlju se članovi, da izvole čim mnogobrojnije prisustvovati.

PROGRAM:

1. Izvješće tajnikovo;
2. Izvješće blagajnikovo;
3. Izbor novoga odbora.

Bratovščina hrvatskih ljudi u Istri.

U Kastvu dne 11. rujna 1879.

Vjekoslav Vlah
Predsjednik

E. Jelusić
Tajnik

OPOMENA.

Molimo sve p. n. predbrojnice, koji nam još što za lanjsku ili tekuću godinu duguju, da svoj dug što prije namire.

Uredništvo.

Različite vijesti.

Promjenu u trćansko-koparskoj biskupiji. Č. g. Karlo Kocijančić, dosad duh. pom. u Završju je imenovan župn. upravitelj u Kostanjelci. — Č. g. Primus Šubić, dosad kapelan u Vatorljah, ide u istoj službi u Jelšano. — Č. g. Ivan Lupatina, do sad duh. pom. kod Jozitih u Trstu, ido kano subzdijar kaptolski u Novigrad.

Preavj. g. Vitezic bio je dne 25., kako nam pišu, i na Vranji i u Boljunu, da se i onud vidi i nazdravi licem u lice sa svojimi biraci, koji da su ga veoma liepo doćekali, izabav u Boljnu pred njega celo obćinsko zastupstvo sa obćinskim glavarom na čelu, pa da su mu svi zahvalni, što se lito glavom da osvjedoči o ljotošnjem zlu stanju njihovah obćine. Isto tako srdačno bio je doćekan i u drugim mjestih, gdje se desio, kako čitamo u stiglih nam dopisih, koje ćemo drugom prigodom stampati.

Carako odlike. Njeg. Velićanstvo udostojalo se odlikovati našega bivšega priklašnika ili kandidata za carevinsko vieće gosp. Antuna Klodića, skolekog nadzornika u Trstu, redom željezne krune III. razreda radi njegovih izvanrednih zaslugah u skolskoj struci. — Ista čast je u dio pala i našem zomljaku znanomu ravnatelju koparskog učiteljsića, m. š. g. Ivanu Revolante-u, redom iz Pazina, kojega je njeg. velič. odlikovalo križem Franje Josipa, isto radi njegovih izvanrednih skolskih zaslugah. Čestitajući jednomu i drugomu na toj carskoj odlici, želimo im što dugovječnije nje uživanje u zdravlju i veselju.

Ték Novacah polag Borse u Trstu
od 16—28. Septembra 1879.

Dne	Carakul (Gulden)	Napolen	Lira ester.	Prđ sre. bro (agio)	Dne	Carakul (Gulden)	Napolen	Lira ester.	Prđ sre. bro (agio)
16	5.56	9.33	—	—	24	5.56	9.35	11.80	—
17	5.57	9.36	11.78	—	25	5.55	9.34	11.73	—
18	5.56	9.35	11.77	—	26	5.55	9.34	11.76	—
19	5.50	9.35	11.79	—	27	5.55	9.33	—	—
20	5.50	9.35	—	—	28	—	—	—	—
21	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	5.57	9.36	11.78	—	—	—	—	—	—
23	5.57	9.35	11.78	—	—	—	—	—	—

Pregled trćanskoga tržišća

dne 25. Septembra 1879.

	OD	DO
	100	100
Vosak primorski i ugarski za 100 ½	108	114
Kafa Portoriko	74	85
S. Domingo	86	81
Rio polag vrati	29	31
Cukar austrijaski	31	32
„ turski	30	32
Griolja trare bubača (Grisantomo)	186	215
Narandno skrinjica	3	50
Karabno puljsko za 100 ½	6	—
„ lovantsko	—	—
„ dalmatinsko	15	—
Smokvo Kalamata	19	—
„ puljsko	4	25
Limani skrinjica	—	—
Badenki lilit menadite pul. za 100 ½	108	116
„ dalmatinsko	30	35
„ istarsko	22	30
„ slijvo	12	24
„ Zelenca ruska	12	12
„ ugarska	10	50
„ galska	10	12
Kukuruz (turkijski) ruski ugarski	7	20
„	8	9
„	7	50
„	8	12
„	7	50
„	—	—
„	10	40
„	—	—
„	12	14
„	10	50
„	16	16
„	86	105
„	110	125
„	90	100
„	50	91
„	44	75
„	12	14
„	8	12
„	46	48
„	60	72
„	—	—
„	46	47
„	46	47
„	11	50
„	12	13
„	165	185
„	107	134
„	70	100
„	85	95
„	50	72
„	10	58
„	50	65
„	25	28
„	27	36
„	15	24
„	23	27
„	5	50
„	62	88
„	42	50
„	41	50
„	33	37
„	—	—
„	8	73
„	8	73
„	12	14
„	21	48
„	28	30
„	—	—
„	12	25
„	3	73
„	2	18
„	14	16

Oglas.

Odprlo se skladišće

KUKURUZA
(FORMENTUNA)

Svakovrtne muke

Mekinjah (posijah)

Soćiva i

OSTALIH JESTIVIH STVARI

na Nabrežini

u bivšoj doganskoj kući broj 73, sve

po najnižijoj cieni

